(กสม. แถลงข่าวเด่นประจำสัปดาห์ ครั้งที่ 37/2569)

กสม. ชี้เจ้าหน้าที่ตำรวจตั้งจุดสกัดตรวจเก็บดีเอ็นเอโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นการละเมิดสิทธิฯ แนะ ตร. กำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจเก็บดีเอ็นเอให้ชัดเจน

- เตรียมชงข้อเสนอแนะถึงนายกฯ แก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM2.5) และไฟป่าในพื้นที่ภาคเหนือ

-ประธาน กสม. มีหนังสือด่วนที่สุดถึงนายกรัฐมนตรีขอให้ส่งชาวอุยกูร์ไปประเทศที่สาม หวั่นได้รับอันตรายหากถูกส่งกลับจีน

- ประกาศผู้ได้รับรางวัลบุคคลและองค์กรที่มีผลงานดีเด่นด้านสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2569

วันพฤหัสบดีที่ 5 พฤศจิกายน 2569 เวลา 12.00 น. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) โดย**นายวสันต์ ภัยหลีกลี้** และ**นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์** กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ แถลงข่าวเด่นประจำสัปดาห์ ครั้งที่ 37/2569 โดยมีวาระสำคัญ 4 เรื่อง ดังนี้

1. กสม. ชี้เจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ.โคกโพธิ์ จ.ปัตตานี ตั้งจุดสกัดและตรวจเก็บดีเอ็นเอโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นการละเมิดสิทธิฯ แนะ ตร. กำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจเก็บดีเอ็นเอให้ชัดเจน

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เปิดเผยว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้รับเรื่องร้องเรียนจากผู้ร้องรายหนึ่งผ่านเครือข่ายผู้ได้รับผลกระทบจากกฎหมายพิเศษ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2569 ระบุว่า เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2569 เวลาประมาณ 12.30 น. เจ้าหน้าที่ตำรวจ สภ.โคกโพธิ์ จ.ปัตตานี (ผู้ถูกร้อง) ตั้งจุดสกัดตรวจบริเวณพื้นที่สะพานเกาะหม้อแกง ซึ่งเป็นพื้นที่รอยต่อระหว่าง อ.โคกโพธิ์ และ อ.หนองจิก จ.ปัตตานี และเรียกตรวจเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรม (ดีเอ็นเอ) ของผู้ร้อง โดยใช้วิธีการนำสำลีป้ายที่กระพุ้งแก้มทั้งสองข้าง ผู้ร้องเห็นว่าการตรวจเก็บตัวอย่างดีเอ็นเอของบุคคลเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนและอาจกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย ขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการลบ ทำลาย หรือเพิกถอนข้อมูลดีเอ็นเอออกจากระบบฐานข้อมูลของหน่วยงานภาครัฐ จึงขอให้ตรวจสอบ

กสม. ได้พิจารณาข้อเท็จจริงจากทุกฝ่าย หลักกฎหมาย และหลักสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย รับรองสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว และคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล ขณะที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 วรรคสอง กำหนดเงื่อนไขในการตรวจเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรมจากบุคคลไว้เป็นการเฉพาะ โดยต้องเป็นบุคคลที่มีสถานะเกี่ยวข้องกับคดีอาญาตามที่กฎหมายกำหนด ต้องดำเนินการโดยพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบและให้แพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ดำเนินการ ต้องได้รับความยินยอมและกระทำเพียงเท่าที่จำเป็น สอดคล้องกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR)

กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่า กรณีตามคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณา 2 ประเด็น ประเด็นแรก การที่ผู้ถูกร้องตั้งจุดสกัดและเรียกตรวจผู้ร้อง เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ จากการตรวจสอบข้อเท็จจริงปรากฏว่า เจ้าหน้าที่ตำรวจอ้างเหตุผลในการตั้งจุดสกัดว่าเป็นมาตรการรักษาความสงบเรียบร้อยภายหลังเกิดเหตุลอบวางระเบิดในพื้นที่ใกล้เคียง และเส้นทางดังกล่าวเป็นเส้นทางที่กลุ่มผู้ก่อเหตุรุนแรงมักใช้สัญจร

อย่างไรก็ตาม ไม่ปรากฏหลักฐานการได้รับอนุมัติให้ตั้งจุดสกัดจากผู้มีอำนาจ การบันทึกแผนในระบบสารสนเทศและฐานข้อมูลควบคุมการตั้งจุดตรวจ จุดสกัด และด่านตรวจของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (TPCC) หรือการประสานศูนย์รับแจ้งเหตุหรือศูนย์วิทยุสื่อสาร อีกทั้งเจ้าหน้าที่แต่งกายนอกเครื่องแบบและไม่มีการติดตั้งกล้องบันทึกภาพและเสียงติดตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อบันทึกการปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ดี แม้การรักษาความสงบเรียบร้อยและป้องกันเหตุร้ายจะเป็นวัตถุประสงค์อันชอบธรรม แต่การจำกัดเสรีภาพของประชาชนต้องมีฐานอำนาจตามกฎหมายและเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด เมื่อไม่ปรากฏหลักฐานดังกล่าว การเรียกตรวจผู้ร้องจึงเป็นการจำกัดเสรีภาพในการเดินทางโดยปราศจากฐานอำนาจและหลักประกันในการตรวจสอบที่เหมาะสม เป็นการกระทบต่อสิทธิเสรีภาพเกินสมควรแก่เหตุ ในชั้นนี้จึงรับฟังได้ว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ประเด็นที่สอง การที่ผู้ถูกร้องตรวจเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรม (ดีเอ็นเอ) และนำส่งตัวอย่างดังกล่าวไปยังศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 10 เพื่อบันทึกเข้าสู่ระบบฐานข้อมูล เป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือไม่ เห็นว่า แม้เจ้าหน้าที่ตำรวจจะอ้างว่าผู้ร้องมีความสัมพันธ์เป็นภรรยาเก่าของบุคคลที่เคยถูกจับกุมตามหมายจับในคดีความมั่นคงเมื่อปี 2561 แต่ไม่ปรากฏพฤติการณ์หรือพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้ร้องโดยตรง และไม่ปรากฏว่าผู้ร้องมีสถานะเป็นผู้เกี่ยวข้องในคดีอาญาใด อีกทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินการมิใช่พนักงานสอบสวน ผู้รับผิดชอบคดีหรือแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญตามที่กฎหมายกำหนด สำหรับการอ้างความยินยอมนั้น พบว่าผู้ร้องได้สอบถามเหตุผลและปฏิเสธในเบื้องต้นแล้ว แต่เจ้าหน้าที่ยังคงยืนยันที่จะตรวจเก็บดีเอ็นเอ และให้ผู้ร้องลงนามในเอกสารยินยอมภายหลังจากดำเนินการเสร็จสิ้นโดยมิได้แจ้งสิทธิและทางเลือกอื่นอย่างชัดเจน ประกอบกับผู้ร้องเป็นหญิงแต่ได้รับการตรวจเก็บโดยเจ้าหน้าที่ชาย และไม่มีการบันทึกภาพและเสียงไว้เป็นหลักฐาน ความยินยอมดังกล่าวจึงไม่อาจถือเป็นความยินยอมโดยสมัครใจอย่างแท้จริงและปราศจากฐานอำนาจตามกฎหมาย การนำข้อมูลเข้าสู่สารบบของศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 10 จึงเป็นการจัดเก็บข้อมูลที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและกระทบต่อสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวของผู้ร้อง ในชั้นนี้จึงรับฟังได้ว่าเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ด้วยเหตุผลข้างต้น กสม. ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2569 จึงมีข้อเสนอแนะไปยังศูนย์พิสูจน์หลักฐาน 10 และ สภ.โคกโพธิ์ ให้ตรวจสอบและดำเนินการลบหรือทำลายข้อมูลดีเอ็นเอของผู้ร้องออกจากสารบบและฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด พร้อมจัดทำหลักฐานยืนยันการดำเนินการและแจ้งผลเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้ร้องทราบ และให้ สภ.โคกโพธิ์ มีหนังสือชี้แจงและขอโทษผู้ร้องอย่างเป็นทางการ รวมทั้งกำชับเจ้าหน้าที่ให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การตั้งจุดตรวจและจุดสกัดของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (ตร.) อย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะการได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจ การบันทึกแผนในระบบ TPCC การแต่งเครื่องแบบ และการติดตั้งกล้องบันทึกภาพและเสียงขณะปฏิบัติหน้าที่ และให้ตำรวจภูธรภาค 9 นำรายงานฉบับนี้ไปประกอบการตรวจสอบข้อเท็จจริงและพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่แก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ ให้ ตร. ทบทวนและกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการตรวจเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรมจากประชาชนให้ชัดเจน โดยห้ามตรวจเก็บดีเอ็นเอเพื่อจัดทำฐานข้อมูลบุคคลทั่วไป เว้นแต่จะเข้าเงื่อนไขตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 131/1 วรรคสอง ครบทุกประการ กำหนดระยะเวลาการเก็บรักษา

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กลุ่มงานสื่อสารองค์กร สำนักส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน โทร. 0-2143-0603 , 08-1889-1454 www.nhrc.or.th

และหลักเกณฑ์การลบทำลายข้อมูลให้ชัดเจน รวมทั้งฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ตำรวจในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ชุดสืบสวนและเจ้าหน้าที่ประจำจุดตรวจและจุดสกัด ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสิทธิมนุษยชน หลักความจำเป็นและหลักความได้สัดส่วนในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพ เงื่อนไขการตรวจเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรมตามกฎหมาย และการขอความยินยอมที่แสดงถึงความสมัครใจอย่างแท้จริง ตลอดจนจัดให้มีกลไกกำกับดูแลและตรวจสอบการปฏิบัติงานของด่านตรวจ จุดตรวจ จุดสกัด และการตรวจเก็บตัวอย่างสารพันธุกรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ด้านความมั่นคงเป็นไปตามกฎหมายและเคารพสิทธิมนุษยชน

2. กสม. เตรียมชงข้อเสนอแนะถึงนายกฯ แก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM2.5) และไฟป่าในพื้นที่ภาคเหนือ

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เปิดเผยว่า ที่ผ่านมาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ได้มีข้อเสนอแนะมาตรการและแนวทางการแก้ไขปัญหามลภาวะทางอากาศจากฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM2.5) และไฟป่าในพื้นที่ภาคเหนือ นำเสนอคณะรัฐมนตรี (ครม.) มอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการซึ่ง ครม. ได้มีมติรับทราบข้อเสนอแนะเรื่องดังกล่าวแล้วเมื่อวันที่ 24 ตุลาคม 2566 และวันที่ 27 มกราคม 2569 หลังจากนั้น กสม. ได้ติดตามผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐตลอดจนรับฟังความเห็นและข้อเสนอแนะจากภาคส่วนต่าง ๆ โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน เมื่อเดือนพฤษภาคม และเดือนกันยายน 2569 พบว่า แม้ภาครัฐจะได้ดำเนินมาตรการหลายด้านแล้ว แต่ฝุ่น PM2.5 และไฟป่ายังคงเกิดขึ้นซึ่งส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อสิทธิในชีวิตและสุขภาพของประชาชน สิทธิชุมชน และเศรษฐกิจในพื้นที่ภาคเหนือ การขับเคลื่อนมาตรการแก้ไขปัญหายังคงเผชิญข้อจำกัดเชิงโครงสร้าง 5 ด้านสำคัญ ดังนี้

(1) ด้านงบประมาณที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ได้รับเงินอุดหนุนดับไฟป่าไม่สอดคล้องกับภาระงานจริง งบประมาณบูรณาการจังหวัดลดลง และงบกลางอนุมัติไม่ทันสถานการณ์ (2) ด้านการจัดการไฟที่ยังคงใช้มาตรการห้ามเผาเด็ดขาดแบบเหมารวม (Zero Burning) โดยไม่จำแนกบริบทความจำเป็นจึงกระทบต่อวิถีชีวิตและระบบเกษตรไร่หมุนเวียนของกลุ่มชาติพันธุ์ (3) ด้านระบบข้อมูลที่หน่วยงานยังใช้ข้อมูลจุดความร้อนและภาพถ่ายดาวเทียมต่างกัน ทั้งยังขาดการเชื่อมโยงข้อมูลเชื้อเพลิงรายแปลงและมลพิษโรงงานสู่สาธารณะ (4) ด้านที่ดินและป่าไม้ที่ข้อพิพาทสิทธิที่ดินทำกินในเขตป่าอนุรักษ์ทำให้ขาดกติการ่วมและขาดแรงจูงใจให้ชุมชนช่วยดับไฟป่า และ (5) ด้านมลพิษข้ามพรมแดนที่การจัดทำแนวกันไฟของชุมชนคู่ขนานชายแดนยังขาดการรับรองสถานะและงบประมาณสนับสนุนจากรัฐ

กสม. พิจารณาแล้วเห็นว่า วิกฤตฝุ่น PM2.5 และไฟป่ามีความเชื่อมโยงกับมาตรฐานสิทธิมนุษยชนที่รัฐมีพันธกรณีต้องคุ้มครอง โดยเฉพาะข้อมติสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติที่ 76/300 ว่าด้วยสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดี และปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัย สะอาด ดีต่อสุขภาพ และยั่งยืน รวมถึง มาตรา 47 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่กำหนดหน้าที่เชิงรุกของรัฐในการควบคุมมลพิษที่ต้นทาง และจัดหาอุปกรณ์ป้องกันรวมถึงพื้นที่ปลอดภัยแก่ประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบาง ส่วนการควบคุมไฟป่าและการเผาในที่โล่งต้องตั้งอยู่บนหลักความได้สัดส่วน การบังคับใช้นโยบายห้ามเผาแบบเหมารวมโดยไม่จำแนกบริบท ย่อมกระทบต่อสิทธิชุมชนในการจัดการ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กลุ่มงานสื่อสารองค์กร สำนักส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน โทร. 0-2143-0603 , 08-1889-1454 www.nhrc.or.th

ทรัพยากรธรรมชาติ และสิทธิในการดำรงชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ ตามที่ได้รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ประกอบพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. 2568 รัฐจึงต้องปรับเปลี่ยนมาตรการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและบริหารจัดการไฟอย่างสมดุล

ด้วยเหตุผลข้างต้น กสม. ในคราวประชุมด้านคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 3 พฤศจิกายน 2569 จึงมีมติให้แจ้งข้อเท็จจริงและสภาพปัญหาในการแก้ไขปัญหาวิกฤตฝุ่น PM2.5 และไฟป่าในพื้นที่ภาคเหนือรวมทั้งข้อเสนอแนะไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณามอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ สรุปได้ดังนี้

(1) ระยะเร่งด่วน (ก่อนฤดูไฟป่าและฝุ่น PM2.5 ปี 2570) ให้ ครม. กำหนดให้จังหวัดเชียงใหม่และน่านเป็นพื้นที่นำร่อง (Sandbox) การแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการ โดยตั้งคณะกรรมการอากาศสะอาดจังหวัด มีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน และมีผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) สถาบันวิชาการ ผู้แทนชุมชนและภาคประชาสังคมร่วมจัดทำแผนและบูรณาการงบประมาณเชิงพื้นที่ ให้กระทรวงมหาดไทย (มท.) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กษ.) และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทส.) ปรับเปลี่ยนมาตรการจากการห้ามเผาแบบเหมารวม (Zero Burning) เป็นการบริหารจัดการการเผาที่จำแนกประเภทและบริบทของการใช้ไฟ โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ ปฏิทินการใช้ไฟ

พร้อมกันนี้ ให้ มท. มอบหมายผู้ว่าราชการจังหวัดในแอ่งอากาศ (Airshed) เดียวกันที่มีปัญหาหมอกควันข้ามเขต ตั้งคณะทำงานทำแผนและปฏิทินการใช้ไฟระดับกลุ่มจังหวัด โดยให้ มท. ร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข (สธ.) และสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) แก้ไขระเบียบเพื่อให้ อปท. สามารถใช้เงินกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับท้องถิ่น (กปท.) จัดหาหน้ากาก N95 เครื่องฟอกอากาศ และห้องปลอดฝุ่นแก่ประชาชนและกลุ่มเปราะบางได้ถูกต้องตามกฎหมาย สุดท้ายในระยะเร่งด่วนให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ร่วมกับ สธ. มท. และ อปท. พัฒนาฐานข้อมูลกลุ่มเปราะบางเชื่อมระบบเตือนภัยคุณภาพอากาศ พร้อมสนับสนุน อสม. และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขลงพื้นที่ดูแลและมอบอุปกรณ์ป้องกันอย่างครอบคลุม

(2) การดำเนินการภายในระยะ 1 ปี ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ด้านงบประมาณและการเงิน เช่น ให้สำนักงบประมาณพิจารณาจัดตั้งแผนงานบูรณาการแก้ปัญหาฝุ่น PM2.5 และไฟป่า หรือจัดสรรงบประมาณเชิงพื้นที่ให้จังหวัดนำร่องและจังหวัดที่ประสบปัญหารุนแรงตั้งแต่ปีงบประมาณ 2571 เป็นต้นไป ให้คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ก.ก.ถ.) ร่วมกับ มท. และสำนักงบประมาณ ทบทวนหลักเกณฑ์เงินอุดหนุนป้องกันไฟป่าของ อปท. ให้สอดคล้องกับขนาดพื้นที่ป่าและภาระงาน ส่วน ทส. และ มท. ให้ร่วมกับกรมบัญชีกลางทบทวนหลักเกณฑ์ค่าตอบแทน สวัสดิการ และประกันภัยของผู้ปฏิบัติงานและอาสาสมัครดับไฟป่า

ด้านการกำหนดเป้าหมายเชิงปริมาณและตัวชี้วัดร่วม ให้ ทส. กษ. กระทรวงอุตสาหกรรม (อก.) และกระทรวงคมนาคม (คค.) กำหนดเป้าหมายเชิงปริมาณการลดมลพิษทางอากาศตามแหล่งกำเนิด และ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
กลุ่มงานสื่อสารองค์กร สำนักส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน โทร. 0-2143-0603 , 08-1889-1454 www.nhrc.or.th

เปลี่ยนตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ร่วม จากเดิมที่ใช้จำนวนจุดความร้อน (Hotspot) เป็นพื้นที่เผาไหม้นอกแผนบริหารเชื้อเพลิง (Burn Scar) ควบคู่กับจำนวนวันที่ PM2.5 เกินมาตรฐาน

ด้านระบบข้อมูลเปิดและเทคโนโลยีการเฝ้าระวัง ให้กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) ร่วมกับ ทส. กษ. และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม พัฒนาฐานข้อมูลเปิดที่บูรณาการข้อมูลสำคัญสำหรับการแก้ปัญหา และเผยแพร่ในรูปแบบที่ประชาชนรวมถึงกลุ่มเปราะบางเข้าถึงได้ง่ายและเข้าใจได้ทันที และให้สำนักงบประมาณพิจารณางบประมาณแก่ อว. เพื่อขยายการติดตั้งกล้องตรวจจับความร้อนอินฟราเรดอัจฉริยะในพื้นที่ป่าความเสี่ยงสูง

ด้านการคุ้มครองประชาชน ให้ มท. ทบทวนหลักเกณฑ์การประกาศเขตช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากฝุ่นให้สอดคล้องกับระดับค่าฝุ่นที่เริ่มกระทบสุขภาพเพื่อให้สามารถนำงบประมาณและทรัพยากรมาช่วยเหลือเยียวยาประชาชนได้ทันต่อสถานการณ์

ด้านการจัดที่ดินทำกินและการส่งเสริมป่าชุมชน ให้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) และ ทส. เร่งรับรองสิทธิใช้ประโยชน์ที่ดินของชุมชนในพื้นที่ของรัฐและพื้นที่ป่า พัฒนากลไกรองรับระบบไร่หมุนเวียนตามวิถีวัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชน และสนับสนุนเกษตรนิเวศ รวมถึงสนับสนุนการปรับเปลี่ยนระบบการผลิตสู่เกษตรนิเวศ และให้คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) ปรับปรุงประกาศเกี่ยวกับมาตรการส่งเสริมการลงทุนเพื่อสังคมและชุมชน โดยเพิ่มคณะกรรมการป่าชุมชนและองค์กรเครือข่ายชุมชนผู้ดูแลรักษาป่า ให้เป็นองค์กรเป้าหมายที่ภาคเอกชนสามารถเข้าไปให้การสนับสนุนเงินทุนและทรัพยากรได้โดยตรง

และด้านการจัดการมลพิษหมอกควันข้ามพรมแดน ให้กระทรวงพาณิชย์ ร่วมกับ กษ. และกรมศุลกากรเร่งจัดตั้งกลไกตรวจสอบย้อนกลับ สำหรับการนำเข้าข้าวโพดเลี้ยงสัตว์และพืชเกษตรปลอดการเผา พร้อมทั้งเปิดเผยผลการตรวจสอบต่อสาธารณะอย่างโปร่งใส และให้ มท. ร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ และ ทส. สนับสนุนการทำแนวกันไฟร่วมกับหมู่บ้านคู่ขนานชายแดนประเทศเพื่อนบ้าน เช่น ในพื้นที่อำเภอแม่สาย เวียงแก่น และแม่สะเรียง อย่างต่อเนื่อง

ทั้งนี้ กสม. จะมีหนังสือแจ้งข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหามลภาวะทางอากาศจากฝุ่น PM2.5 และไฟป่าในพื้นที่ภาคเหนือไปยังนายกรัฐมนตรีอย่างเป็นทางการต่อไป

3. ประธาน กสม. มีหนังสือด่วนที่สุดถึงนายกรัฐมนตรีขอให้ส่งชาวอุยกูร์ไปประเทศที่สามหวั่นได้รับอันตรายหากถูกส่งกลับจีน

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เปิดเผยว่า เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2569 นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์ ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ สม 0700/43 ถึงนายกรัฐมนตรี แจ้งข้อเสนอแนะคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) เพื่อคุ้มครองชาวอุยกูร์ที่อยู่ระหว่างรอการส่งตัวออกนอกราชอาณาจักร ทั้งนี้ สืบเนื่องจาก กสม. ได้รับทราบข้อมูลจากภาคประชาสังคม นักวิชาการ ตลอดจนองค์กรระหว่างประเทศว่า ชาวอุยกูร์ 2 คน ได้รับการปล่อยตัวจากเรือนจำภายหลังได้รับพระราชทานอภัยโทษ และถูกส่งตัวไปควบคุมไว้ ณ สถานกักตัวคนต่างด้าว

สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ตั้งแต่วันที่ 21 ตุลาคม 2569 เพื่อรอการส่งกลับ โดยทั้งสองยืนยันความประสงค์ที่ไม่ต้องการกลับไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน ขณะที่อีก 3 คนยังคงรับโทษอยู่ในเรือนจำ

หนังสือดังกล่าวได้อ้างถึง พ.ร.บ. ป้องกันและปราบปรามการทรมานและการกระทำให้บุคคลสูญหาย พ.ศ. 2565 (มาตรา 13) และอนุสัญญาระหว่างประเทศหลายฉบับที่ประเทศไทยมีพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติตาม พร้อมกับความเห็น กสม.ที่ว่า รัฐบาลต้องไม่ส่งตัวชาวอุยกูร์ทั้ง 5 คนกลับไปยังสาธารณรัฐประชาชนจีน ไม่ว่าทางตรงหรือผ่านประเทศที่สาม เนื่องจากมีเหตุอันควรเชื่อว่าอาจได้รับอันตรายจากการทรมาน การกระทำที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือการสูญหาย อีกทั้งไม่มีข้อยกเว้นใดที่ให้ส่งกลับได้โดยอ้างเหตุผลด้านความมั่นคงหรือความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นอกจากนี้ เรื่องการส่งกลับชาวอุยกูร์มิใช่เพียงประเด็นการบริหารจัดการคนเข้าเมือง หากแต่เกี่ยวข้องโดยตรงกับชีวิต ความปลอดภัย และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล ซึ่งหากเกิดความเสียหายแล้วจะไม่อาจเยียวยาได้ และยังส่งผลต่อความเชื่อมั่นของประชาคมระหว่างประเทศต่อประเทศไทยในฐานะสมาชิกคณะมนตรีสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ

ด้วยเหตุนี้ กสม. จึงมีข้อเสนอแนะให้รัฐบาลเร่งดำเนินการส่งตัวชาวอุยกูร์ทั้ง 5 คน ไปยังประเทศที่สามที่แสดงเจตจำนงขอรับตัว เพื่อการตั้งถิ่นฐานหรือการคุ้มครองในรูปแบบอื่น อันเป็นทางออกที่ชอบด้วยกฎหมายและสอดคล้องกับหลักมนุษยธรรม ทั้งนี้ การตัดสินใจหรือความยินยอมใด ๆ เกี่ยวกับการเดินทางต้องเป็นไปโดยสมัครใจอย่างแท้จริง ปราศจากการบังคับ ข่มขู่ หรือการจูงใจโดยมิชอบ

4. กสม. ประกาศผลการคัดเลือกผู้ได้รับรางวัลบุคคลและองค์กรที่มีผลงานดีเด่นด้านการส่งเสริม ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2569

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เปิดเผยว่า ตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) เห็นสมควรให้มีการมอบรางวัลบุคคลและองค์กรที่มีผลงานดีเด่นด้านการส่งเสริม ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2569 เพื่อยกย่อง เชิดชู และประกาศเกียรติคุณบุคคลและองค์กรที่อุทิศตนปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริม ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในสังคม โดยในปี 2569 นี้ได้เห็นชอบรายชื่อบุคคลและองค์กรที่สมควรได้รับรางวัลฯ รวมทั้งสิ้นจำนวน 7 รางวัล ดังรายชื่อต่อไปนี้

(1) นายภควินท์ แสงคง ผู้มีผลงานดีเด่นด้านสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ผู้ขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาสัญชาติและสถานะบุคคลของคนไทยพลัดถิ่นมาต่อเนื่องกว่า 22 ปี โดยจัดตั้ง “เครือข่ายแก้ปัญหาการคืนสัญชาติคนไทย” เพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชน และร่วมผลักดันการเปลี่ยนแปลงจากการแปลงสัญชาติในฐานะคนต่างด้าวไปสู่การรับรองความเป็นคนไทยพลัดถิ่นตามกฎหมาย

(2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวิชาน พัฒนาไพรวัลย์ ผู้มีผลงานดีเด่นด้านสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ผู้อุทิศชีวิตกว่า 28 ปี ใช้พลังของศิลปวัฒนธรรมชนเผ่าพื้นเมือง โดยเฉพาะเครื่องดนตรีพื้นเมือง “เตหน่าถู” ของชาวปกาเกอะญอ ขับเคลื่อนเรื่องสิทธิมนุษยชนผ่านบทเพลงและการแสดง และทำให้วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เคยถูกกดทับกลับมาเป็นพื้นที่ของศักดิ์ศรี การมีตัวตน และความเสมอภาค

(3) นางสาวปฏิมา ตั้งปรัชญากุล ผู้จัดการมูลนิธิเครือข่ายส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงาน ผู้มีผลงานดีเด่นด้านสิทธิของกลุ่มคนเปราะบาง นักเคลื่อนไหวเพื่อสิทธิของแรงงานข้ามชาติ ผู้พัฒนากระบวนการช่วยเหลือ

ผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์และแรงงานบังคับอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมมาตรการคุ้มครองแรงงาน และเปลี่ยนแปลงทัศนคติของสังคมให้เห็นว่าแรงงานข้ามชาติคือมนุษย์ที่มีศักดิ์ศรีและสิทธิขั้นพื้นฐานที่ต้องได้รับการคุ้มครองอย่างเท่าเทียม

(4) สภาองค์กรของผู้บริโภค องค์กรที่มีผลงานดีเด่นจากการเป็นตัวแทนผู้บริโภคในการเฝ้าระวังรับเรื่องร้องเรียน และขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิผู้บริโภค รวมทั้งผลักดันกฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดกลไกการคุ้มครองผู้บริโภคอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิผู้บริโภคให้แก่ประชาชน

(5) เครือข่ายรัฐสวัสดิการเพื่อความเท่าเทียมและเป็นธรรม (We Fair) องค์กรที่มีผลงานดีเด่นในการขับเคลื่อนนโยบายรัฐสวัสดิการถ้วนหน้าให้แก่ประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางและแรงงานนอกระบบ โดยร่วมผลักดันการแก้ไขกฎหมายคุ้มครองแรงงาน ผ่านกระบวนการนิติบัญญัติจนนำไปสู่มติเห็นชอบ ให้ขยายสิทธิลาคลอดเป็น 120 วัน เพิ่มสิทธิคู่สมรสลา 15 วัน และสิทธิลาเพิ่มอีก 15 วัน กรณีมารดาหรือบุตรเจ็บป่วย

(6) มูลนิธิเอ็มพลัส องค์กรที่มีผลงานดีเด่นในการขับเคลื่อนสิทธิด้านสุขภาพและสาธารณสุขของผู้มีความหลากหลายทางเพศ ให้บริการด้านโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และเชื้อเอชไอวีโดยตรวจคัดกรองและรักษาด้วยยาต้านไวรัสภายในวันเดียว และรณรงค์สร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องอนามัยเจริญพันธุ์ การมีสุขภาวะทางกายและใจที่ดี เพื่อลดการตีตราและเลือกปฏิบัติต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี

และ (7) นายณฐาภพ สังเกต สื่อมวลชนผู้มีบทบาทในการสื่อสารความเข้าใจต่อสังคมไทยที่มีต่อกลุ่มผู้อพยพและกลุ่มชาติพันธุ์โดยใช้ช่องทางสื่อของตนเองและประสานงานร่วมกับสำนักข่าวกระแสหลักตลอดจนเครือข่ายภาคประชาสังคม โดยเป็นผู้ร่วมผลักดันพระราชบัญญัติคุ้มครองและส่งเสริมวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. 2568 ในนามเครือข่ายสื่อชนเผ่าพื้นเมือง

ทั้งนี้ กสม. จะมีพิธีมอบรางวัลให้แก่บุคคลและองค์กรที่ได้รับรางวัลในปีนี้ ในงานวันสิทธิมนุษยชนสากล ประจำปี 2569 ซึ่งจะจัดขึ้นในวันที่ 9 ธันวาคม 2569 ณ โรงแรมเซ็นทารา ไลฟ์ ศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพฯ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
5 พฤศจิกายน 2569